

Adresat:

Rzecznik Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

27.10.2025

Szanowny Panie Rzeczniku,

Zwracam się z prośbą o podjęcie działań w sprawie naruszenia konstytucyjnej zasady równości obywateli wobec prawa (art. 32 Konstytucji RP) oraz zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP), wynikającego z utrzymywania i rozszerzania przywilejów górniczych finansowanych z budżetu państwa.

1. Zakres problemu

Obecny system prawny przewiduje szereg szczególnych uprawnień dla pracowników sektora górniczego, w tym m.in.:

- odprawy sięgające nawet 170 000 zł netto po zaledwie po 3 latach pracy, całkowicie zwolnione z podatku i składek ZUS,
- wcześniejsze emerytury w wieku znacznie niższym niż w innych zawodach, przy jednoczesnym braku zależności wysokości świadczenia od rzeczywiście odprowadzonych składek,
- dodatkowe urlopy górnicze po 20 latach pracy,
- gwarancje zatrudnienia i wysokie odszkodowania w przypadku restrukturyzacji,
- liczne świadczenia pozapłacowe (dodatki węglowe, „barbórki”, „czternastki” itp.).

Jednocześnie analogiczne świadczenia w innych sektorach są ściśle ograniczone przez przepisy Kodeksu pracy (np. maksymalna odprawa 3-miesięczna, nie więcej niż 72 000 zł).

Powstaje zatem de facto system dwóch standardów prawa pracy: jeden dla górnictwa, drugi dla reszty społeczeństwa.

2. Brak podstaw ekonomicznych i konstytucyjnych

Przywileje te nie znajdują uzasadnienia ani w sytuacji ekonomicznej sektora, ani w jego znaczeniu gospodarczym:

- Polskie górnictwo od wielu lat generuje straty – według danych finansowych, np. JSW w ciągu ostatnich trzech lat skonsumowała blisko 6 miliardów złotych, nie generując przy tym trwałych zysków.
- Mimo to, pracownicy tego sektora otrzymują kolejne formy gratyfikacji i odpraw, jakby kopalnie stanowiły fundament gospodarki narodowej.
- W rzeczywistości górnictwo nie jest już sektorem strategicznym – jego znaczenie dla przemysłu i bezpieczeństwa energetycznego maleje, natomiast utrzymywanie przywilejów stanowi problem strategiczny dla budżetu i równowagi społecznej.

Przywileje te nie wynikają z racjonalnych przesłanek gospodarczych, lecz z ewidentnych nacisków politycznych.

Kolejne rządy, obawiając się protestów i utraty poparcia, utrwalają system uprzywilejowań kosztem innych grup zawodowych i ogółu podatników.

3. Naruszenie zasady równości wobec prawa

Artykuł 32 Konstytucji RP stanowi:

„Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.”

Ustawowe przywileje górnicze stoją w sprzeczności z tą zasadą.

Nie można uznać, że osoby wykonujące podobną lub wręcz identyczną pracę (np. biurową lub informatyczną), a jedynie formalnie zatrudnione „na dole” lub w strukturze kopalni, powinny być traktowane jak pracownicy wykonujący pracę o szczególnej uciążliwości.

W praktyce wielu pracowników objętych przywilejami górniczymi nie pracuje fizycznie pod ziemią, lecz wykonuje typowe obowiązki biurowe, informatyczne czy administracyjne — zjeżdżając pod ziemię kilka razy w miesiącu lub wcale.

Nie ma więc realnych podstaw do objęcia ich specjalnymi świadczeniami.

4. Naruszenie zasady sprawiedliwości społecznej

Art. 2 Konstytucji RP wskazuje, że Rzeczpospolita Polska jest państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Utrzymywanie finansowanych z budżetu przywilejów dla jednej, wąskiej grupy zawodowej w sytuacji chronicznych strat sektora i rosnących obciążeń dla pozostałych obywateli jest zaprzeczeniem tej zasady.

5. Wniosek

W związku z powyższym wnoszę o:

1. Przeprowadzenie analizy zgodności obowiązujących przepisów przyznających przywileje górnicze z art. 2 i art. 32 Konstytucji RP.
 2. Podjęcie interwencji w celu zbadania, czy obecny system świadczeń, odpraw i emerytur górniczych nie prowadzi do **dyskryminacji pozostałych obywateli, osobiście czuję się w tej chwili jako człowiek drugiej kategorii**.
 3. Wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego lub właściwych organów z wnioskiem o zbadanie konstytucyjności przepisów regulujących przywileje górnicze.
-

6. Podsumowanie

Przywileje górnicze w obecnym kształcie:

- nie mają oparcia w realiach gospodarczych,
 - są skutkiem presji politycznej,
 - naruszają zasady równości i sprawiedliwości społecznej,
 - powodują nieuzasadnione obciążenie finansowe budżetu państwa,
 - a także pogłębiają podziały społeczne i brak zaufania do państwa prawa.
-

